

2021-09-29

Sektionen för hälso- och sjukvård
Sofia Medin
Emma Spak

Regionernas arbete med provtagning för covid-19, delrapport 3 2021-09-30

Sammanfattning

Regionerna genomför fortsatt ett omfattande arbete med testning och smittspårning i hela landet. Arbetet utgår ifrån de rekommendationer som Folkhälsomyndigheten, FoHM beslutat. Regionerna ser fortsatt behov av att upprätthålla hög kapacitet kring smittspårning och testning utifall smittläget skulle ändras under hösten.

För att följa spridning av nya varianter av SARS-CoV-2 samarbetar regionerna med FoHM och genomför sekvensering av en viss andel positiva PCR-test. Kapaciteten för testning och smittspårning utökades kraftigt under våren 2021 för att gå ner något under sommaren. Sedan terminsstart har regionerna behövt öka sin kapacitet igen så att de kan erbjuda provtagning samma eller nästkommande vardag.

Vecka 36 testades 262 453 individer med PCR-testning vilket är 11 procent fler än vecka 35. Av de som testade sig vecka 36 testades 7 997 positiva för covid-19 i Sverige¹. Andelen individer som fick ett positivt provsvar var cirka 3 procent. För perioden vecka 33 till vecka 36 genomfördes 71 122 antigenester enligt Folkhälsomyndigheten. Antalet genomförda antigenester varierar mellan regionerna.

Regionernas smittskyddsenheter har de senaste månaderna lagt stort fokus på samverkan med skolor. I flera regioner finns möjlighet för skolor att få tillgång till egenprovtagningsskit som kan skickas med elever hem vid en utbrottssituation. Initialt var det frågor och diskussion från skolor till smittskyddet men i mitten av september rapporterar flertalet regioner att samarbetet fungerar bra.

Regionerna rapporterar till SKR att arbetet med tillfrisknandebevisen fungerar bra. Det har dock uppstått situationer av frustration när personer förstått att de inte är berättigade att få ett tillfrisknandebevis. Fram till 14 september hade det utfärdats 1 247 tillfrisknandebevis enligt E-hälsomyndigheten. De senaste veckorna har det varit 0 – 35 per dag utfärdade bevis.

Bakgrund

I juni 2020 beslutade regeringen och SKR att arbeta efter en gemensamt beslutad överenskommelse avseende testning för Covid-19. Överenskommelsen innebar att staten bidrog med kostnaderna för PCR-provtagning och serologisk provtagning, så kallade antikroppstest och regionerna åtog sig att utföra bred testning i enlighet med FoHM:s rekommendationer. En ny överenskommelse beslutades i november 2020 för att gälla för 2021. I den överenskommelsen justerades den schablonmässiga ersättningen avseende serologisk provtagning. Till överenskommelsen för 2021 beslutades även om ett tillägg i

---

¹ Data inhämtat från Folkhälsomyndigheten.

december 2020 som innebar att staten även ersätter regionernas kostnader utifrån en satt schablon för antigenester så kallade snabbtester. Även detta i enlighet med aktuell vägledning från FoHM som kan uppdateras beroende av pandemins utveckling och efter teknikutveckling av tex olika testmetoder.

I överenskommelsen för 2021 framgår det att SKR en gång per kvartal ska avrapportera regionernas arbete med överenskommelsen till regeringskansliet. Denna rapportering ska innehålla information om testkapacitet och smittspårning. Föreliggande rapport är den tredje i ordningen.

Enligt beslutad överenskommelse ska regionerna veckovis rapportera till FoHM hur många PCR-tester som genomförts, hur många serologiska tester som genomförts, utfallet av samtliga tester samt vilken sammantagen kapacitet som regionerna har för respektive testtyp. Regionen rapporterar även, till FoHM, prov som på regionens uppdrag tas av andra vårdgivare.

I en tilläggsöverenskommelse som beslutades i juni 2021 fastställdes förutsättningarna för regionernas inrapporteringen av underlag för tillfrisknandebevis till E-hälsomyndigheten.

SKR har, utöver dessa skriftliga rapporter, löpande avrapporteringar kring regionernas arbetet muntligen till Socialdepartementet.

Samverkan mellan regionernas provtagningsamordnare

För att stödja samverkan mellan regionerna inrättade SKR efter samråd med hälso- och sjukvårdsdirektörsnätverket i början av juni 2020 ett samverkansforum för samtliga regioners utsedda provtagningsamordnare. Provtagningsamordnarna har veckovisa gemensamma möten. Dessa möten ger provtagningsamordnarna möjlighet till erfarenhetsutbyte och regionerna kan lyfta aktuella utmaningar. Genom denna enkla och tillgängliga samverkan kan också regionerna förbereda sig inför genomförandet av eventuella förändringar inom området. Det ger även SKR en aktuell bild av hur kapaciteten att ta prov och genomföra analyser ser ut i landet och hur kapaciteten för smittspårning ser ut. Det ger även SKR möjlighet att snabbt inhämta information avseende akuta frågeställningar som kan uppstå. Därtill finns en gemensam kommunikationsyta där det finns möjlighet att enkelt dela erfarenheter regionerna emellan. Regionerna ser behov av att fortsätta denna samordning under hösten. Regionerna har även återkommande kontakt med FoHM i frågor som specifikt rör smittspårning, provtagning, analysering, upphandling och sekvensering. SKR har fram t o m juni 2021 haft reguljära avstämningsmöten med FoHM i frågor som rör provtagning och smittspårning. Dessa möten har under september övergått till en gång per månad samt om behov uppstår extra insatta möten.

Regionernas rapportering av provtagningsläget

Antalet test för covid-19 har förändrats under de senaste tre månaderna i regionerna. Behovet av provtagning gick ner under juli och i början av augusti för att sedan öka i samband med skolstart (bild 1). Även smittspridningen följer samma kurva även om smittspridningen inte ökat i samma omfattning som antal tagna prov. SKR kan konstatera att regionerna fortsatt har god kapacitet för provtagning och erbjuder provtagning samma eller nästkommande vardag.

Under juli drog en del regioner ner sin kapacitet medan regioner med ett stort antal tillresande under sommaren behöll samma kapacitet. Regioner som minskade sin kapacitet har under augusti återigen behövt öka kapaciteten för att uppfylla Folkhälsomyndighetens rekommendationer och indikationer för testning. I majoriteten av regionerna får en person som provtagit sig svar senast arbetsdagen efter.

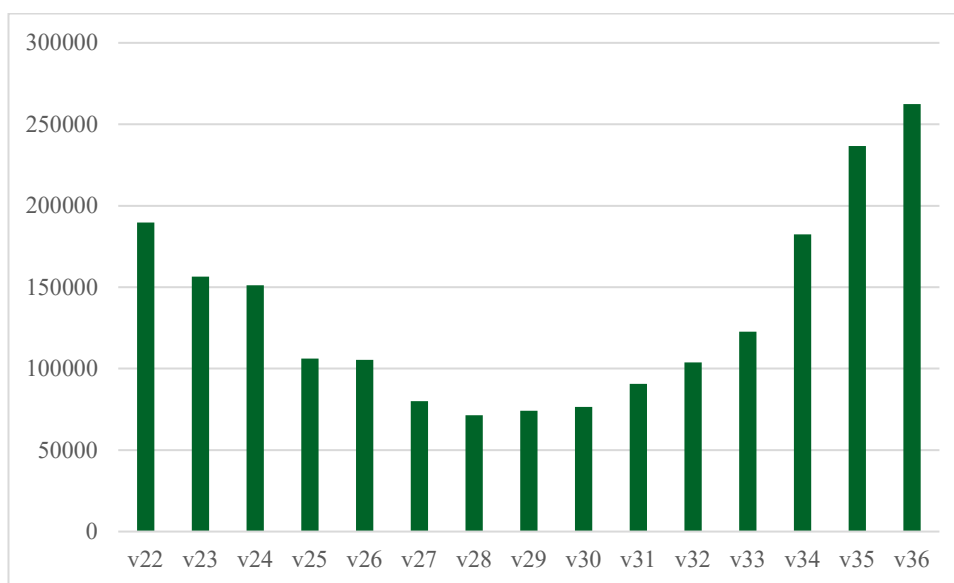

Bild 1. Antal tagna PCR test i regionerna under kvartal 3 samt från juni, 2021. Data från Folkhälsomyndigheten.

I vecka 36 testades 26 2453 individer med PCR-testning vilket är 11 procent fler än vecka 35.

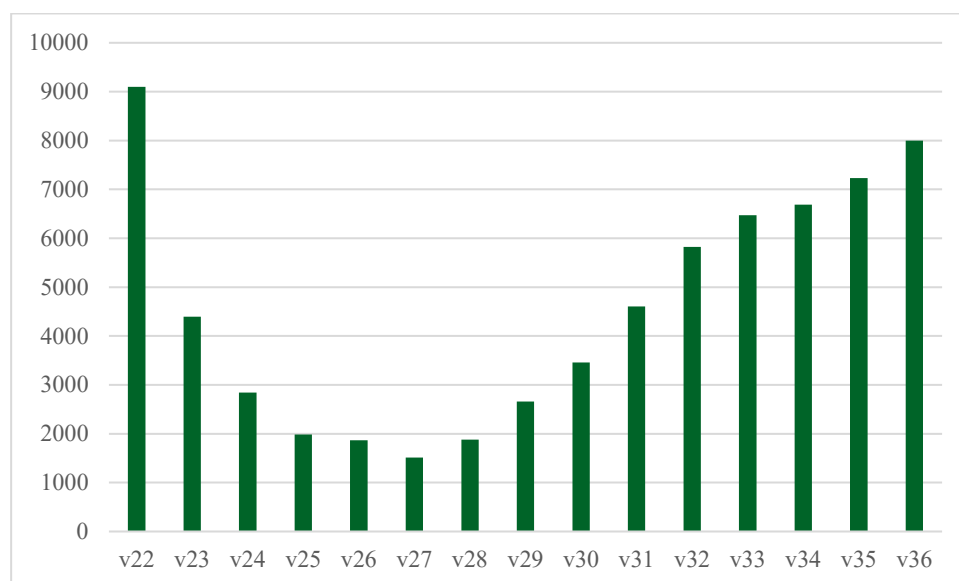

Bild 2. Antal bekräftade fall med covid-19 i regionerna under kvartal 3 samt från juni, 2021. Data från Folkhälsomyndigheten.

Av de som testade sig vecka 36 testades ca 8 000 positiva för covid-19 i Sverige². Andelen individer som fick ett positivt provsvar var cirka 3 procent.

Regionernas analys- och testningskapacitet

SKR sammanställde regionernas testnings- och analyskapacitet i augusti (läs v33-v34).

Aktuell provtagningskapacitet i regionerna låg då mellan 2 300 och 8 000 tagna prov per 100 000 invånare med ett medelvärde på 4 100. Aktuell analyskapacitet finns i intervallet 2 300 – 8 000 tagna prov per 100 000 invånare med ett medelvärde på 4 500.

De högre siffrorna finns hos regioner som har stor andel egenprovtagning med självutlämning utan tidsbokning. Siffrorna anger regionernas aktuella provtagningskapacitet vilket är lägre än den maximala provtagningskapaciteten i regionerna.

Regionerna anpassade snabbt sin provtagningskapacitet i och med det ökade trycket i samband med skolstart. Det har lett till att kapaciteten ökat ytterligare sedan sammanställningen genomfördes.

Knappt 24 % av regionerna utför provtagning eller analyser enbart i egen regi dvs inom regionens verksamhet eller med av regionen upphandlade aktörer. Övriga regioner genomför provtagning och analys genom en kombination av aktivitet i egen regi och med hjälp av aktörer som Folkhälsomyndigheten upphandlat nationellt.

I slutet av september ser regionerna en viss nedgång i antal tagna prover men det är för tidigt att uttala sig om denna nedgång är tillfällig eller är en nedgående trend.

Provtagning med PCR och antigenstest

Majoriteten av alla prov som tas för Covid-19 genomförs med hjälp av nukleinsyrapåvisning så kallad PCR-test. PCR-test tas av hälso- och sjukvårdspersonal eller av individen själv genom så kallad egenprovtagning. Egenprovtagning görs genom att individen kan hämta testkit på särskilda utlämningsställen, på vårdcentral, särskilda provtagningsbodar, teststationer med drive- in, på apotek eller som hemkörning. Tidbokning görs via 1177 i flera regioner och det finns regioner som har drop-in för utlämning av testkit för egenprovtagning. Fler regioner är igång med eller prövar möjligheten att erbjuda uthämtning provtagningskit i en utlämningslåda.

På samma sätt som PCR-tester påvisar pågående infektion gör även antigenstester det. Enligt FoHM kan antigenstester användas som ett komplement till PCR-testning när det finns behov av ökad testkapacitet eller snabbt provsvar, men dessa ska inte ersätta den storskaliga PCR-testningen. Sedan slutet av 2020 genomförs antigenstester, så kallade snabbtester, på uppdrag av regionerna. FoHM utvecklade teststrategin i april uppdaterade sin vägledning avseende användningen av antigenstester³.

² Data inhämtat från Folkhälsomyndigheten.

³ Vägledning för användning av antigenstester vid covid-19, version 4 publicerad 21-05-12

För perioden vecka 33 till vecka 36 genomfördes 71 122 antigentester⁴. Antalet genomförda antigentester varierar mellan regionerna vilket beror på flera faktorer. Exempel på dessa faktorer är god tillgång på PCR-testning samt att det krävs hälso- och sjukvårdspersonal för att ta antigentesterna. Enligt överenskommelsen ersätter regeringen antigentester som tas av hälso- och sjukvårdspersonal eller annan behörig personal. Antigentesterna kan ge ett svar inom 10-30 minuter. Regionerna använder antigentester främst för triagering på akutmottagning, inför inläggning till förlossning och ortopedi samt inför utskrivning till särskilt boende och personer med hemtjänst. Det finns även regioner som i samarbete med kommuner använder snabbtester vid utbrott på särskilda boenden och i hemtjänsten.

Adda Inköpscentral har genomfört en nationell upphandling av antigentester, och beslutat om tilldelning i juni 2021. Tre leverantörer har tilldelats uppdrag. Majoriteten av regioner och kommuner har anmält sig till den nationella ramavtalsupphandlingen och är därmed avropsberättigade. Sedan början av augusti finns möjligheten för regioner och kommuner att göra avrop.

Sekvensering

För att följa spridning av nya varianter av SARS-CoV-2 samarbetar regionerna med FoHM och genomför sekvensering av en viss andel positiva PCR-test. Dessa har valts ut efter framtagna kriterier som utlandsvistelse, del i klusterspridning, återinfektion, vaccingombrott eller extra svår infektion.

I Folkhälsomyndighetens redovisning av sekvenserade prover för v 31, 32 och 33 är spridningen av virusvarianten B.1.617.2 (delta) den variant som dominerar i hela landet.

Smittspårning

Ersättning

Regionerna genomför ett omfattande smittspårningsarbete som har varit möjligt genom uppbyggnad av strukturer för en väl fungerande flexibel smittspårning. I detta arbete har regeringens avsatta medel spelat stor roll. Strukturer för smittspårning behöver vara anpassade efter hur smittspridningen utvecklas i respektive region. SKR anser att det finns behov av fortsatt stöd till regionerna från regeringen i enlighet med överenskommelsen mellan SKR och regeringen avseende smittspårning. Behovet av smittspårning går hand i hand med antalet personer som fått positiva testresultat för covid-19. Regionerna anpassar sin smittspårningsverksamhet efter aktuellt läge och behöver ha en beredskap för större utbrott i samhället.

I skolan

Skolan är en del av samhället där regionernas smittskyddsenheter lagt stort fokus senaste månaderna. I flera regioner finns möjlighet för skolor att få tillgång till egenprovtagningsskit

---

⁴ Data inhämtat från Folkhälsomyndigheten.

som kan skickas med elever hem vid en utbrottssituation. Föräldrar och elever lämnar därefter själva in testet efter taget prov till ordinarie plats där prover lämnas in. I andra regioner finns möjlighet för elever att gå till utpekad vårdcentral eller provtagningsställe för att ta prov. I någon region finns även möjlighet för mobil enhet att åka till skola för provtagning.

Initialt var det frågor och diskussion från skolor till smittskyddet men i mitten av september rapporterar flertalet regioner att samarbetet fungerar bra.

Tillfrisknande bevis

Regeringen och SKR tecknade en tilläggsöverenskommelse om förutsättningarna för regionernas inrapportering av underlag för tillfrisknandebevis i juni 2021. Tillfrisknandebevis är en av tre delar som ingår i covidbevisen för covid-19, som ska underlätta vid resor inom EU. Förväntan är att tillfrisknandebevisen bara ska utgöra ett begränsat antal personer och att det är vaccineringen som ligger till grund för inrapportering för utfärdande av covidbevis.

E-hälsomyndigheten har utvecklat ett webbgränssnitt för inrapportering av underlag för tillfrisknandebevis som är igång sedan 12 augusti. Efter att en enskild person begär det, rapporterar regionen in uppgifter om tillfrisknande från covid-19 till E-hälsomyndigheten, som utfärdar de digitala covidbevisen.

I rapporteringen för kvartal 2 redovisades en genomgång av regionernas arbetssätt där det framgår att 70-95% procent i 18 regioner genomförs PCR test genom egenprovtagning. Detta betyder att möjligheten för personer som testats positivt för covid -19 i Sverige får ett tillfrisknandebevis är begränsat eftersom det endast är positiva PCR-test eller antigenestagna av hälso- och sjukvårdspersonal som kan ligga till grund för tillfrisknandebevisen. Fram till 14 september har 1 247 tillfrisknandebevis utfärdat enligt E-hälsomyndigheten. De senaste veckorna har det varit 0 – 35 utfärdade bevis per dag.

Regionerna rapporterar till SKR att arbetet med tillfrisknandebevisen fungerar bra. Regioner med omfattande andel egenprovtagning har förtydligat sin kommunikation till medborgare att det endast är prov tagna av hälso- och sjukvårdspersonal som kan användas som grund för tillfrisknandebevis. Det har dock uppstått situationer av frustration när personer förstått att de inte är berättigade att få ett tillfrisknandebevis. Det är endast någon enstaka region som har sett ett ökat flöde till provtagning med sjukvårdspersonal efter att möjligheten att få tillfrisknande bevis som del av EU bevisen inleddes.

Flera regioner har informerat om att det endast är en mindre del av ansökningarna som inkommer som leder till ett utfärdat tillfrisknandebevis. Samtidigt behöver regionen lägga ner tid för utredning för alla förfrågningar. I tex Region Jönköping ledde 42% av förfrågningarna till tillfrisknandebevis fram till 20 september. Motsvarande siffra för region Sörmland var 39 %. I region Uppsala där man enbart har provtagning av sjukvårdsperson ser man att 88% av ansökningarna leder till ett tillfrisknande bevis.

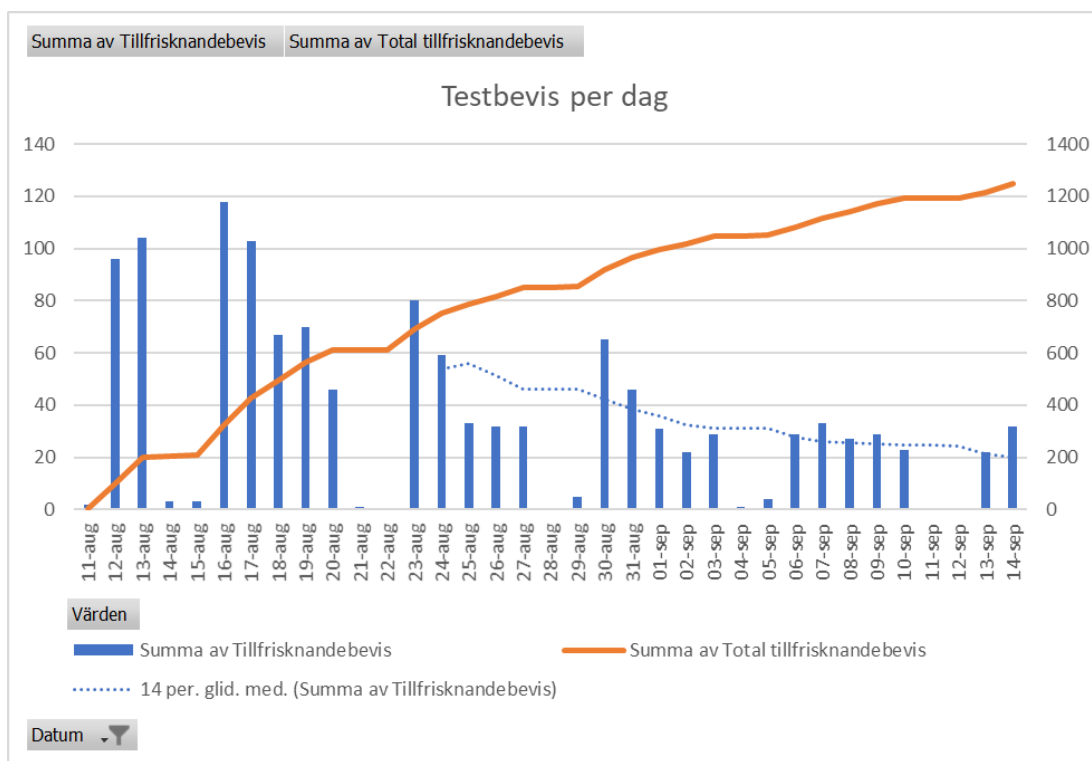

Bild 3. Tillfrisknande bevis. Diagram från E-hälsomyndigheten.

Sveriges Kommuner och Regioner
Avdelningen för vård och omsorg

Fredrik Lennartsson
Direktör